

બનામે ખુદા.

ન્યુ એલેકઝાન્ડ્રા થીએટ્રીકલ કંપની

ઓફ ડખનર

વનદેવી.

લેખક,

આગાહસર કાશમીરી.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

સલામતતુલા મીસીતતુલા.

(સર્વ હકક સ્વાધિન છે)

નકલ ૫૦૦) સને ૧૯૨૯ (અવૃત્તિ ૧ લી.

આ ચોપડી “શ્રી જૈન એડવોકેટ” પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં વાડીલાલ
બાપુલાલ શાહે છાપી છે. વીકાંટા વાડી-અમદાવાદ.

કીંમત ૦—૪—૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીશર્ટ-સંગ્રહ પુરૂષ પાત્રોના નામ—

રાજા—દેશનો રાજા

સેનાપતી—દેશનો સેનાપતી

પ્રધાન—દેશનો સેનાપતી

કોટવાલ—દેશનો કોટવાલ

તાંત્રીક—રાજાનો રાજગૌર

રાજકુમાર—રાજાનો પુત્ર

મુસાફિર—રાજકુમારનો મિત્ર

ચોપદાર—રાજાનો નોકર,

રૂપી—દેશનો રૂપીમુની

પુરોહીત—રાજાનો પુરોહીત

ખુસીરામ—પડીત

ભૈયા—નોકરી નકીલેલ ભૈયો

મુત, સીપાહી, ચોપદાર દરબારીઓ અને

—સ્ત્રી પાત્રો—

વનદેવી | રૂપી પુત્રી.
વનમાળા

પ્રભાવતી—પ્રધાનનો પુત્રી અને રાજકુમારની આશક

પુરોહીતની ઓરત ઓરત.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગત્રગતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૪૮૪૧ વર્ષિક

પુસ્તકનું નામ વાજપેયી

વિષય ૨૪૬૮ : ૧૦૪

બનાવે પુણીટ વનદેવી નાટકનો

:: ટુંકસાર. ::

સ્તુતી.

પ્ર૦ ૨ જે સ્થળ મહેલ-પ્રભાવતી તથા સાહેલીઓ નદી કીનારે આવે છે અને તેની સાહેલીઓ તેને સાદી કરવા માટે ઘણુંજ સમજાવે છે.

નદી પ્ર૦ ૩ જે સ્થળ રસ્તો-વનદેવી પોતાની બેન વન-માળાને સમજાવે છે કે તમે જે ત્યાગને વીરાગ જે લીધો છે તે ઈશ્વર વિરુદ્ધ છે માટે પહેલા યુદ્ધસ્થાશ્રમ લેવો જોઈએ એટલા-માં ત્યાં રાજકુમાર ત્યાં તેનો મીત્ર ત્યાં આવે છે. અને ને બંને જણા વાતો કરતા કરતા આવે છે. અને તેનો દોસ્ત તેને સમજાવે છે. કે તમો લગ્ન કરી લ્યો તો કુંવર તેને ના કહે છે કે હું કોઈ સ્ત્રીને સારી સમજતાજ નથી એટલે તેનો મીત્ર બંનેનો છે ત્યાં લઈ ને તેને જાય છે.

પ્ર૦ ૪ થો મંદીર જંગલ-રાજકુમારનો મીત્ર રાજકુમારને વધેને મંદીરમાં આવે છે અને વનદેવી મંદીરમાં પુજા કરવા જાય છે. એટલામાં વનદેવીને બેતાંજ રાજકુમાર તેના ઉપર આશંક પડી જાય છે, અને વનદેવીને કહે કે તું મારી સાથે

લગ્ન કરે એટલામાં રૂપી ત્યાં આવે છે અને બંનેના લગ્ન કરી આપે છે.

પ્ર૦ ૫ મો સ્થળ મહેલ-પ્રભાવતી પોતાના મહેલની અંદર બેઠી છે ત્યાં પુરોહીત આવી ખબર આપે છે તે તમારો કાગળ લઘન વાસ્તે મોકલ્યો હતો તે રાજ્ય પાછો મોકલ્યો છે અને એક વીરાંગના સાથે તેમણે લગ્ન કરી લીધા છે. તેવી ખબર આપે છે, પછી બધાની સલાહથી તે તાંત્રીક પાસે જઈ વિદ્યા કરાવી રાજકુમારને પોતાનો કરવા બળ બીછાવી રહી છે.

પ્ર૦ ૬ ઠો. સ્થળ મહેલ રાજમહેલ-મહેલની અંદર તાંત્રીક ની જાદુગરી ખુબ ચાલી હોઈ છે અને રોજ એક બચાનું માથું વનદેવીના પદ્મગમાંથી નીકળે છે. તેટલે રાજ તથા પ્રધાન બંને વાતો કરે છે; કે અવો આપણા રાજની અંદર કોણ અપરાધી છે કે આવો જુદમ કરે છે, રાજ પ્રધાનને તે કહે છે તેના પતો તમે લગાડો એટલે પ્રધાન તાંત્રીક બોલાવે છે અને કહે છે તમારો જાદુ ચલાવી જુઓ કે આપણા રાજમાં આ નીચ ધંધો કરનાર કોણ છે ત્યારે તાંત્રીક વનદેવી નામ આપે છે કે તેણે એક રાક્ષાણીનું સાધન આપ્યું છે માટે તેને એક છોકરાનું માથું આપવું એવું તેણે વચન આપ્યું છે. માટે રોજ એક માથું વનદેવી તેને આપે છે પછી રાજ તથા કુમાર તેના પર ગુસ્સે થાય છે અને કહે છે કે વનદેવી એક રૂપી પુત્રી કદાપી એવું કહેજ નહીં પછી તાંત્રીક વનદેવીના મહેલમાં રાજ તથા કુમારને દેખાડવા લાગે જાય છે.

૩૦ ૭ મો—સ્થળ રસ્તો—એક લઈયો પુરોહીતની પાસે નોકરી રહેવા માટે આવે છે એટલે પુરોહીત તેને નોકરી રાખે છે એટલામાં ખુશીરામ પુરોહીતનો મીત્ર ત્યાં આવે છે અને કહે છે કે ગામમાં મંદીર છે ત્યાંથી પંડીતનો લોટો ચોરાઈ ગયો છે.

૩૦ ૮ મો—સ્થળ વનદેવીનું મકાન—વનદેવી જ્યાં સુતી છે ત્યાં તે વેળા તાંત્રીક આવીને શીર મુકી ગયેલ છે અને પછી રાજને ત્યાં લઈને પોતે આવે છે અને રાજને નજરેનજર દેખાડે છે કે જુઓ આ ખુન રોજ આ પોતેજ કરે છે રાજકુમાર પોતાના બાપને સાચ ના પોડે છે. કે આ ખુન તેણે કયું જ નથી પછી રાજ કુમારને કહે છે કે તદન ખોટી વાત છે. માટે જવ તેનેજ ખુન કરેલું છે જવ આને જલ્લાદને સોંપી દો કે તેને મારી નાખે ત્યાં રાજકુમાર લગાઈ કરે છે ત્યાં તેને પણ પકડી લે છે.

—અંક પહેલો સમાપ્ત—

—: અંક બીજો :—

૩૦ ૧ લો—સ્થળ જંગલ, જલ્લાદ વનદેવીને જંગલની અંદર મારવા લાવે છે ત્યાં રસ્તામાં ચાલતા ચાલતા એક જલ્લાદ ને દયા આવે છે એટલે સ્ત્રી હત્યાના ભયથી તેને ત્યાં ત્યાંજ છાંડી મુકે છે.

પ્ર. ૨ જો-સ્થળ પ્રભાવતીના મહેલ-પ્રભાવતી પોતાના મહેલમાં તેની માતાએ બધા રાજકુમારના ફાટા મોકલાવે છે અને કહે છે આમાંથી જે તને પ્રસન્ન આવે તેવી છબી તું પાસ કર એટલે તારું લગ્ન તેની સાથે કરી આપીએ પછી તાંત્રીક ત્યાં આવી પહોંચે છે અને કહે છે કે મેં તમારું કામ પુરું કર્યું છે શું કામ કર્યું કે વનદેવીને રાજના હાથે મારી નખાવી પ્રભાવતી તાંત્રીકને કહે છે મેં તમોને કાંઈ ખુન કરવાનું કીધું નહોતું રાજકુમારનું દીલ મરીપર ખેંચાય તેલુંજ કરવાનું કીધું હતું.

પ્ર. ૩ જો-સ્થળ જંગલ- પછી વનદેવી છૂટી ગયેલી હતી તો પોતે પુરૂષ પાંશાકમાં ફરે છે, અને પોતાનું મન વનદેવીના લાઈ છું. તેમ રાખ્યું છે એટલામાં રાજકુમાર તેને મળે છે. અને એટલામાં રાજકુમારનો મીત્ર ત્યાં આવી કહે છે કે તમારા પ્રભાવતીના સાથે કરવાના છે. માટે તમને રાજજી બોલાવે છે. તો કુમાર આફ ના કાંઈ છે વનદેવી તેને સમજાવે છે કે તમે તેની સાથે લગ્ન કરો અને કહે છે જાવ એના લગ્નમાં હું આવીશ અને મારા હાથેજ હસ્ત મેળાપ કરાવીશ.

પ્ર. ૪ થો-સ્થળ પુરોહીનું મકાન-જે માણસે મંદીરમાંથી લોટાની ચોરી કરેલી છે. તે માણસ પુરોહીતની ચોરડી પાસે આવી છૂપાઈ જાય છે.

પ્ર. ૫ થો-સ્થળ મંડપ-પ્રભાવતીના હસ્તમેળાપ થાય છે ત્યાં પુરૂષ વેશમાં વનદેવી તથા રસી ત્યાં આવે છે અને તેને પ્રભાવતી ખ્યાલ આવવાથી બેહોશ થઈ ને પડી જાય છે આથી

કે પોતે વીચાર કરતી હતી કે વનદેવીનું ખુન મારાજ હાથે થયું છે

—અંક બીજો સમાપ્ત—

—અંક ત્રીજો—

પ્ર. ૧ લો.—જદ્વાદ તાંત્રીકના મકાનમાં રહે છે ત્યાં તેના હિપર ભાડાનો કરભો બહુ થવોથી જર બુદ્ધ્ય કરે છે તેટલામાં વનદેવી પુરૂષ લીખાશમાં ત્યાં આવે છે અને પોતેજ રૂપીઆ આપે છે.

પ્ર. ૨ જો.—મહેલ, પ્રભાવતીને રાજકુર જ્યાં મહેલમાં બેઠા છે ત્યાં પોતાનુ દીક્ર વનદેવી તરફ જવાથી પ્રભાવતાને છોડી અહીંથી ચાલ્યો જાય છે એટલે પ્રભાવતા વીચાર કરે છે ને આગુનાંક બધામે ક્યાંછે એટલે ચાલ હું દરબારમાં જઈ શકીયાઠ કહું અને ગુન્ડો કબુલ કરી દઉં.

પ્ર. ૩ જો.—સ્થળ જંગલ-તાંત્રીક જંગલમાં આવે છે અને ત્યાં કોડીયો બનીને આવે છે. અને જંગલમાં વીચાર કરે છે કે ચાલ દરબારમાં જઈ અને ગુન્ડો કબુલ કરી દઉં કે નં કસુર હતી તે બધી મહારી જ હતી.

પ્ર. ૪ થો.—દરબાર પ્રભાવતી ત્યાં આવી પોતાના ખુન કબુલ કરે છે કે વનદેવી અમાદીથી મારી ગઈ હતી પ્રભાવતીને મારવાનો હુકમ કરે છે તાંત્રીક આવી તેને બચાવે છે અને કહે છે કે અંની કસુર કાંઈ નથી કસુર તો મારીજ છે આ સાંભળી રાજકુમાર તેને મારવા જાય છે. એટલામાં વનદેવી પુરૂષ પોશાકમાં ત્યાં આવી પહોંચે છે. અને જાંડર થઈ જાય છે,

વનદેવી નાટકના

—ગાયનો—

નદીઓ—

ગાયન ૧

મેપે દયા કીજીએ નજર રાખો હે મેરે દાતા—હે મેરે દાતા
કરમેપે કીરપા વારી તન મન ધન સખ તુજકે
હે મેરે પ્રભુ શકિત માન કાપે છાન તોરી સાન
હીયાનિધાન કીરપાનિધાન દયાનિધાન દયાનિધાન
તુમરો હી નામ—

પ્રભાવતી—

ગાયન ૨

હે ઇન્દ્ર સાન તોરી લીલા જન મોહે ભાવે
મગન સખી સુકલ ઘડી ગાવત્ ગુણ ન્યારા
હમ સખ તુજપર નીસાર હીલમીલ કર ખારખાર
અમન ચમન ગલેકા હાર તીત્યખીમાર કીરદે ગાર
કૈસાહે ગુણ ન્યારા.

સાહેલોઓ—

ગાયન ૩

હે લટકી લોલી ભાલીજી કબતક હોગી ખાલીજી
હે નાનુકેએ પાલીજી કબતક હોગી ખાલીજી

જળ દીન ગીનગીન ખડી વેા હોગી કીર શોહરકે સાથ
ધર દર તજકર ચત્રો સંગ ઉસકે મરતે દમતક સાથ

સાહેલીઓ—

ગાયન ૪

કેસી નઇ દીલબાન ઉલનાતી જવાનીરે
ચોરી છીપેસે આઈ હું કેસી સાનીરે
આહાલ વાહવાહ ખ્યારી ઓહોહ વાહવાહ ખ્યારી
રહે સદા યુહી હોનો બાહમ

વનદેવી—

ગાયન ૫

લજ મન નીત્ય રામ રામ વાહો કીરતાર
સકલ જપ તેરો નામ રામ નામકી હુંટરે
હુંટ સકેતો હુંટ અંતકાળ પસ્તાયગા
જળ તન બાયગા છુટ—

રામનામકી સુમરન કરવે ગ્યાન ધ્યાનકો હરસો લજલે

વનદેવી—

ગાયન ૬

ધન ધન હરીગોવીન્દ જગતનાથ જગજીવન
મન મોહન પારશ્રમ રાખો ઈતિ ઉત લાજ.
નંદકે લાલ પતીવ્રત રાખો ઈતિ ઉત લાજ.

રાજકુમાર અને વનદેવી ગાયન ૭

નીરખત મારે મધુરે મધલરે નયના

પીયરતી મોરી એકરે અંગ લલચાય

ધનભાગ જોગે લોચન લોભે

પ્રેમ લતાકીએ ધારા પીયરતી મોરા અંગે અંગ લલચ

લો પ્રેમ પુષ્પકી માલા એ માલા નહીં ખરમાલા

ધન ભાગ જોગે લોચન લોભે પ્રેમલતાકીએ ધારા

સાહેલી—

ગાયન ૮

ગોરી તોરી પતલી કમર બલ ખાય

હસ હસકર ખાત બનાયે નયનોકે ખાન ચલાયે

સીખાઈ કીસે બનાના દીલ ચીત મનસે ચુરાના

બસ જાઓ નહીં આવો દીલ સુરતકા દીવાના

પ્રભાવતી—

ગાયન ૯

કીસી જાલીમકે ફરેમે આના નહી

દીલકીસી એવકસે લગાના નહી

ખ્યાર કરના કીમીને ખી જાના નહી

ખ્યાર કરનેકો ગુચા જમાના નહી

મુકી જાતે હે રૂકત આહનહી ખ્યાર નહી
 દીલ કહાં ખેચીયે જાણ કોઇ ખડીદવાર નહી
 કેનહે વો જો ગમકા નીશાના નહી
 જાન દેના મગર દીલ લગાના નહી.

પરોહીત

ગાયન ૧૦

હમહે રામદુહાઇ રે કેળીન ભગવાન દુહાઇ રે
 કે ઘરઇ રહેને નહી દેતી હે મુજે મેરી લુગાઇ રે
 નોકરી કરને કુ હમ આયે હમહે પુરભા ભધ્યા
 કામ દીખાયે હુકમ બજાએ પાવે ઠેર રૂપાઆ.....હમ હ

ખુશીરામ—

ગાયન ૧૧

ભઇ અપના મનહૈ ચંગા કઠોતીમે હેગંગા
 ખાલકુ ઓર પેડા નાતેરા નામેરા જો ચેરા
 નકીયા કરુગા હંગા

વનદેવી—

ગાયન ૧૨

હેપીયરવા હેમુદરવા તુમજીન અખ આવહે

કણ નસોહાયે જીઆ જાએ ગભરાયે
 નુમ બીન અબ સાવરે કણુન સોહાએ
 કારે કારે નયનનવાને જાહુમે પેઠારા
 હાંજાહુ મોપે ડાલા,
 મેસો જાહું આવરી પીકે મધકાખ્યાલા

પરભાવતી—સાહીલીઆ—

ગાયન ૧૩

મનહર ખ્યારી સુંદર નારી હું બસહારી જાઉંમે વારી
 કરતકરારનારે ભાયે નહી બતીયા
 લગાવ મોહે છતીયા માન માન મોરી જાન
 ભય હલકાન જાવ જાવ માને ખ્યારી બસ મેહારી

પરભાવતી—સાહીલીઆ—

ગાયન ૧૪

તેરી બીબી ભોલી ભાલી પાચ પાચ છે છે સોદર વાળી
 સુરત ગોરી સીરત કાળી ઘર ભરકી કરદી થાય જાળી
 સમજે તુજકો આસાબંદર નાચ બબલે બાજે તાલી
 તુજકો મહુંદર બનાયગી તીગનીકે નાચ નચાઈગી
 હાય, હાય, હાય,

હર હર ખાત આ બબલ માફગી હાત
 એક દો તીન ચાર પાંચ છે સાત

તેરી૦

વનદેવી —

ગાયન ૧૫

કંઈ દેખા સજન મન મોહનરે કંઈ દેખા

આંત સજન સંગ સુંદર સોહિ

સતયુગ રાજ હુવારા

પ્રીતમે ઉંનકે ભઈ બાવરીમે કેસે મીલેંગા આ ખ્યારા

સંસારવામે કેઈ તો બતલાવ મોહિ સુખીઆણ

રાખળી હુઃખીઆણ પ્રભાણ હુખીઆણ

હુખીયા જગતમે દેખા ગજતને હર એક હે નરનારીયાણ

બુઠે જગતમે જબતકએ જીવડાણ

બુઠા જગતમે હરેક હે નર નારીયાણ

વનદેવી—

ગાયન ૧૬

ભજમન રામ રામરે રહી આશ થોડીરે થાંડીરે થોડી

આશ થોડી રામ મીલાવે રામસે સીતાબી છડન હંસકી નેડીરે

નેડીરે નેડી—આશ થોડીજી.

પુરોહીતની ઓરત— ગાયન ૧૭

લગે એ નયન મોરે શરમાયે લગત પુરી હુઈ હેર.

અચાનક લઈ ખડી નાદાવ લગનએ પુરી હુઈ હેર

અલત શીરત મે હુમક હુમક કર આ...આ...આ

જેળન ખીતી જાય,

એ ખાલહાને દીક્ષ નયે કુછનાજમે પાલેનથે

પતલી કમર ઇતની નથી એયન મતવાલે નથે

જન અળ પુરે તીર કમાન.

પુરોહીત— ગાયન ૧૮

ઇસ જોડેસે તંગ આયા ગજરાયા પચતાયા

ગલેમે અપના એ કંઠા ડાલા

કહાસે આઈ એ ભુતકી ખાલા

પડાએ કેસી ખલાસે પાલા નીકાલેગી મેરા દીવાલા

કલી જગડે હે મુસરોકે કલી થપડ હે સાલોકે

એહીદીન રાત રહેતોહે જમેલે જોડવાલોકે

હરખારી સાહેલીઓ—

ગાયન ૧૯

ધન ધન સુખ ઘડી આઈ લગનકી
આઈ લગનકી છાઈ મગનકી મોઠીતાન સુનાવે સુગનકી
માચી માચી બધી ધુમ માચી રહત ધુમ છન—મીઠી

—અંક બીજો સમાપ્ત—

પરભાવતી—

ગાયન ૨૦

નીરમલ મુરત પીયુંકી યુંધી રહી સમાયે
ન્યુમેંદીકે પાસમે લાલી નજરન આયે
હાંમે ભલ ગયેહો સાવરીયા
કીયા યાદ કલી નાસાજ કળી સાવરીયાં
હીજરમે ઉનકે જાનચે જાચે
હરદમ હરદે જીગર તડપાચે
હાયમુનો ફરીયાદ કલી—સાવરીયાં

સાહેલી પરભાવતી—

ગાયન ૨૧

ખ્યારીરે ખ્યારી મોરી હમતોપે કુરખાન રે
કાહે ભાઈહો હલકાન જાવોજી જાવોજોવો

હું મેં પરિસાનરે ખાગાનજરકા માંહે ખાન
 દીલ દુખાતાહે ઓઢીલદાર દીલારા હોકર
 ગ્યારકા નામ નહી જુનતા ખ્યાર હોકર
 ઉનકે કુચેશે જે નીકળેથે કબરા હોકર
 ચલગઈ તેગે અદા દીલપે દુદારા હોકર
 આજ ઓ આયે એ ફેસલાઉનશે કરલે
 ગેરકા હોકે રહે આઓ હમારા હોકર

સાહેલી—

ગાયન રર

નટવર ગીરધરને મોરીગાગર ઉંતારપન ઘટવા
 પેધેર લીનો ઉઘરે હાય મોરા ધાની દુપટવા
 જમનાકે નીરતીર રેશમકા ખટવા ચુરાઈ લીનો
 ઉઘરે હાય મોરી ધાની દુપટવા. નટ૦

